

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Václava Novotného a soudkyň JUDr. Ludmily Valentové a JUDr. Lenky Matyášové v právní věci žalobce: **M. F.**, zast. JUDr. Evou Černou, advokátkou, AK Klínovecká 998, 363 01 Ostrov, proti žalovanému **Ministerstvu vnitra**, Nad Štolou 3, 170 34 Praha 7, o kasační stížnosti proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 23. 3. 2005, č. j. 9 Az 38/2004 – 59,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II.** Žalovanému **s e** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **n e p ř i z n á v á .**

O d ů v o d n ě n í :

Včas podanou kasační stížností žalobce, dále též stěžovatel, brojí proti shora označenému rozsudku Městského soudu v Praze, kterým byla zamítnuta jeho žaloba proti rozhodnutí Ministerstva vnitra (dále jen žalovaný) ze dne 19. 5. 2004, č. j. OAM-207/LE-11-05-2004, o neudělení azylu podle § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen zákon o azylu) a současně bylo rozhodnuto, že se na cizince nevztahuje překážka vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu v platném znění.

V žalobě vytýká žalobce správnímu orgánu, že nezjistil skutečnost týkající se jeho operace, tj. zda jsou operace toho druhu v zemi původu prováděny a jaká je jejich úspěšnost a že napadené rozhodnutí není v souladu se zákony a nevyšlo ze spolehlivě zjištěného stavu věci. Domnívá se, že po návratu bude podroben mučení, nelidskému a ponižujícímu zacházení jednak ze strany I., který na něj „uvalil daňový podvod“ a jednak ve věznici. Tvrdí, že může být operován pouze v České republice.

Po přezkoumání žalobních námitek soud I. stupně žalobě nevyhověl a zamítl ji vycházející přitom z obsahu správního spisu a také z obsahu protokolu o jednání, které proběhlo před Městským soudem v Praze dne 23. 3. 2005. Za důvod opuštění země původu uvedl v rámci pohovoru do protokolu sepsovaného dne 6. 4. 2004, že prvním důvodem opuštění Spolkové republiky Německo bylo, že děti jeho družky dospěly do věku, kdy měly povinnost školní docházky, druhým důvodem byla ekonomická situace, neboť se jim nevedlo příliš dobře a životní náklady s pěti dětmi byly v Německu vysoké. Dalším důvodem byl podvodník A. T. z Ř., který se vloudil do jeho firmy a sliboval lidem uzavření pojistných záruk, ale inkasované peníze si nechal a stěžovateli z těchto peněz vznikla daňová povinnost. Také mu vyhrožoval zbrání a tvrdil, že pokud bude stěžovatel proti němu vypovídat, ví, kde bydlí jeho matka. V průběhu soudního jednání uvedl, že proti němu bylo zahájeno trestní stíhání, o kterém nevěděl, přestože justiční orgány v Německu znaly veškeré adresy, na nichž se zdržoval. Proto se postupu těchto orgánů obával. Uvedl, že je těžce nemocen, podrobil se operaci v roce 1999, avšak státní orgány Německa jej v této věci nepodpořily a neposkytly mu žádnou pomoc v tom směru, aby byl doléčen. Zatykač, původně na něj vydaný, byl podle stěžovatele v rozporu s obsahem obvinění, co se týče výše příjmu, který podle obvinění stěžovatel nepřiznal. V České republice si připadá bezpečněji, našel si zde rodinu a přátele. Justiční orgány v Německu bránily jeho řádné obhajobě, neměl obhájce, až po intervenci mu byl ustanoven *ex offio*, a to po 15 měsících vazby. V Německu bylo jeho léčení odmítnuto s tím, že má být doléčen v České republice. Soud I. stupně dále vycházel z žádosti stěžovatele o dočasný humanitární azyl, z protokolu o pohovoru vedeném se stěžovatelem 6. 4. 2004 a lékařské zprávy vězeňské lékařky ze dne 11. 5. 2004. Soud I. stupně se v obsáhlém odůvodnění svého rozsudku vypořádává jednak s otázkou zdravotního stavu stěžovatele, jednak se zabývá důvody pro udělení azylu včetně důvodů humanitárních, resp. překážky vycestování. Zdůraznil, že stěžovatel poukázal na to, že své přání být operován znovu v České republice zdůvodňoval tím, že má v české lékařské komunitě důvěru, nikoli tím, že by operace nebyla v zemi jeho původu prováděna. Soud rovněž připomněl zprávu podanou lékařkou, která je obeznámena s jeho zdravotním stavem o tom, že se stěžovatel nenachází v ohrožení života a takové ohrožení se nepředpokládá ani v případě jeho návratu do vlasti. V dalším pak zdůvodnil, že neshledal žádné podklady, z nichž by byla patrna odůvodněnost strachu z pronásledování z důvodů vymezených v § 12, resp. § 13 zákona o azylu a pokud jde o neudělení azylu z důvodů humanitárních, pak za takový důvod nepovažoval pouhé přání být operován výhradně českými lékaři. Připomněl, že z informací o zemi původu stěžovatele nevyplývá, že by v Německu panovaly poměry, které by stěžovateli nedovolovaly se do této země vrátit a že mu nehrozí nebezpečí mučení, nelidského či ponižujícího zacházení, když vláda Spolkové republiky Německo je signatářem Úmluvy proti mučení a jinému krutému nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání z roku 1984. Obavy z kriminálního jednání soukromých osob pod překážku vycestování podřadit nelze. Ze zprávy o Německu, jež je hodnocena jako bezpečná země původu (červen 2002), je patrné, že podmínky ve věznicích jsou na úrovni mezinárodních standardů a vláda nijak neomezuje přístup médií a organizací zabývajících se sledováním lidských práv do věznic. Zákon zakazuje mučení či jiné ponižující zacházení a trestání a také byli vyšetřováni a stíháni policisté, kteří se dopustili

špatného zacházení s osobami ve vazbě. Nezávislost soudnictví je zakotvena v zákoně a v praxi je dodržována.

Stěžovatel také napsal dopis v němčině, který posléze v české jazykové verzi poslala advokátka stěžovatele dne 24. 10. 2005, z něhož vyplývá, že souhlasí pouze s takovou lékařskou prohlídkou, která bude uskutečněna nezávislými lékaři, nikoli lékaři vězeňské nemocnice a popisuje diskriminační a ponižující zacházení s ním při nástupu do věznice. Uvádí, že jeho operace je velmi komplikovaná a že požadoval, aby jej operovali v civilní nemocnici v K. V. v blízkosti jeho rodiny.

Z vyjádření žalovaného ke kasační stížnosti plyne, že tento popírá její oprávněnost, neboť se domnívá, že jak jeho rozhodnutí ve věci azylu, tak i rozsudek soudu I. stupně byly vydány v souladu s právními předpisy. Je odkazováno na správní spis a napadené rozhodnutí.

V rámci kasační stížnosti stěžovatel uplatnil důvody, které lze, patrně nejlépe, podřadit pod ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) a b) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“), a to nezákonnost spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení a že existují vady řízení spočívající v tom, že skutková podstata, z níž žalovaný vycházel, nemá oporu ve spise nebo je s nimi v rozporu, nebo že při jejím zjišťování byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost, a pro tuto důvodně vytýkanou vadu soud, který ve věci rozhodoval, měl napadené rozhodnutí zrušit.

V souladu s ust. § 109 odst. 3 s. ř. s. je Nejvyšší správní soud vázán důvody kasační stížnosti; to neplatí, bylo-li řízení před soudem zmatečné /ust. § 103 odst. 1 písm. c) cit. zák./ nebo bylo zatíženo vadou, která mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé, anebo je-li napadené rozhodnutí nepřezkoumatelné /ust. § 103 odst. 1 písm. d) cit. zák./, jakož i v případech, kdy je rozhodnutí správního orgánu nicotné. Ke skutečnostem, které stěžovatel uplatnil poté, kdy bylo vydáno napadené rozhodnutí, Nejvyšší správní soud v souladu s ustanovením § 109 odst. 4 s. ř. s. nepřihlédne. Skutkovým základem pro rozhodnutí kasačního soudu se mohly stát pouze skutečnosti a důkazy, které byly uplatněny před soudem, který vydal napadené rozhodnutí. Při svém rozhodování vycházel Nejvyšší správní soud ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu (ust. § 75 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s.).

Nejvyšší správní soud přezkoumal kasační stížností napadené rozhodnutí Městského soudu v Praze v mezích důvodu uplatněného ve smyslu ust. § 103 odst. 1 písm. a) a b) s. ř. s. a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

K tvrzené nezákonnosti podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. konstatuje Nejvyšší správní soud, že tato spočívá buď v tom, že na správně zjištěný skutkový stav je aplikována nesprávná právní věta, popř. je sice aplikována správná právní věta, ale tato je nesprávně vyložena. Vztah mezi skutkovým zjištěním a právním posouzením lze charakterizovat tak, že jde o aplikaci právní normy na konkrétní případ nebo situaci.

Poskytnutí azylu je zcela specifickým důvodem pobytu cizinců na území České republiky a nelze je zaměňovat s jinými legálními formami pobytu cizinců na území ČR, tak jak jsou upraveny např. v zákoně č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR. Azyl je výjimečný institut konstruovaný za účelem poskytnutí ochrany tomu, kdo z důvodů v zákoně stanovených pocítuje oprávněnou obavu z pronásledování ve státě, jehož

je občanem. Azyl jako právní institut není (a nikdy nebyl) univerzálním nástrojem pro poskytnutí ochrany před bezprávím, postihujícím jednotlivce nebo celé skupiny obyvatel (srov. IV. ÚS 12/04). Důvody pro poskytnutí azylu jsou zákonem vymezeny poměrně úzce a nepokrývají celou škálu porušení lidských práv a svobod, která jsou jak v mezinárodním, tak ve vnitrostátním kontextu uznávána. Institut azylu je aplikovatelný v omezeném rozsahu, a to pouze pro pronásledování ze zákonem uznaných důvodů, kdy je tímto institutem chráněna toliko nejvlastnější existence lidské bytosti a práva a svobody s ní spojené, třebaže i další případy vážného porušování ostatních lidských práv jsou natolik závažné, že by na ně taktéž bylo možno nahlížet jako na pronásledování.

Dle § 12 zákona o azylu se azyl cizinci udělí, bude-li v řízení o udělení azylu zjištěno, že cizinec je pronásledován za uplatňování politických práv a svobod, nebo má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má, nebo v případě, že je osobou bez státního občanství, ve státě jeho posledního trvalého bydliště. Podle ust. § 12 zákona o azylu se azyl udělí cizinci, který má mimo jiné odůvodněný strach z pronásledování z důvodů příslušnosti k určité sociální skupině ve státě, jehož občanství má nebo ve státě jeho posledního trvalého bydliště. Pro udělení azylu z uvedeného důvodu je tedy třeba, aby u žadatele o azyl byly naplněny dvě základní podmínky. První podmínkou je odůvodněný strach z pronásledování. Stěžovatel se domnívá, že tato podmínka je v jeho případě naplněna. Podle ust. § 2 odst. 5 zákona o azylu se za pronásledování považuje ohrožení života nebo svobody, jakož i opatření působící psychický nátlak nebo jiná obdobná jednání, pokud jsou prováděna, podporována či trpěna úřady ve státě, jehož je cizinec státním občanem, nebo státu posledního trvalého bydliště v případě osoby bez státního občanství nebo pokud tento stát není schopen odpovídajícím způsobem zajistit ochranu před takovým jednáním. Druhou podmínkou, kterou zákon o azylu vyžaduje, je odůvodněný strach z pronásledování z důvodů příslušnosti k určité sociální skupině.

V daném případě stěžovatel žádost o udělení azylu odůvodnil obtížemi soukromého charakteru, konkrétně problémy s italským občanem, který jej vydíral a také řízení před soudem v Německu, aniž by hodnověrně doložil své pronásledování za uplatňování politických práv, případně hrozbu pronásledování z důvodů rasy, náboženství, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání politických názorů ve státě, jehož je občanem.

Správní orgán dospěl k závěru, že stěžovatel neuvedl žádné skutečnosti, ze kterých by bylo možno dovodit, že byl ve své vlasti pronásledován za uplatňování politických práv a svobod a neuvedl v případě návratu do vlasti, žádnou konkrétní obavu, kterou by bylo možno považovat za odůvodněný strach z pronásledování z důvodů rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo zastávání určitých politických názorů. Stěžovatelova námitka obsažená v kasační stížnosti týkající se překážky vycestování ve smyslu hrozící perzekuce rovněž byla shledána Nejvyšším správním soudem jako zcela bezchybně zhodnocená jak žalovaným, tak soudem I. stupně, když oba tyto orgány této námitce nepřisvědčily. Skutečnosti uváděné stěžovatelem nelze považovat za pronásledování ve smyslu ust. § 12 písm. b) zákona o azylu. Stěžovatel neopustil Německo z důvodů pronásledování za uplatnění politických práv a svobod nebo z důvodů rasy náboženství nebo politického přesvědčení. Při řešení svých problémů s italským občanem se ani neobrátil na příslušné státní orgány a nelze tedy bez dalšího dovozovat zapojení státních orgánů do jeho pronásledování.

Ze správního spisu jednoznačně vyplynulo, že se soud I. stupně vypořádal se všemi reáliemi, které se týkají jak osoby stěžovatele, tak i situace v zemi původu, tedy ve Spolkové republice Německo. Z přiložených zpráv českého ministerstva vnitra a amerického ministerstva zahraničních věcí je patrné, že Německo je demokratickou zemí s řádně fungujícím justičním systémem, který zaručuje spravedlivý proces. Konečně ani ze zpráv uznávané instituce Human Rights Watch žádné náznaky opaku nelze nalézt.

Důvody pro udělení azylu posoudil proto správní orgán a následně i krajský soud jako nepřipadné s tím, že stěžovatel nesplňuje podmínky pro udělení azylu ve smyslu § 12, § 13 odst. 1, 2 zákona o azylu. Správní orgán a následně i soud se proto nezákonnosti ve smyslu § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. nedopustily.

Správní orgán v řízení rovněž zkoumal, zda v případě stěžovatele nebyly dány důvody pro udělení humanitárního azylu a dospěl k závěru, že tomu tak není. V moderním právním státě je odmítána možnost neomezené volné úvahy. Při aplikaci § 14 zákona o azylu, umožňující udělit humanitární azyl, je nezbytné ujasnit si obsah tohoto ustanovení z hlediska možností, které se správnímu orgánu nabízejí. Tato právní norma totiž v sobě obsahuje kombinaci neurčitého právního pojmu a správního uvážení. Neurčitý právní pojem, zde představovaný „důvodem zvláštního zřetele hodným“ nelze obsahově dostatečně přesně vymezit a jeho aplikace závisí na odborném posouzení v každém jednotlivém případě. Častými zástupci tohoto institutu jsou „veřejný zájem či veřejný pořádek“. Zákonodárce vytváří prostor veřejné správě, aby zhodnotila, zda konkrétní situace patří do rozsahu určitého neurčitého právního pojmu, či nikoli. Ovšem naplnění obsahu neurčitého právního pojmu pak s sebou přináší povinnost správního orgánu rozhodnout způsobem, který norma předvídá. Při interpretaci neurčitých právních pojmů se uvážení zaměřuje na konkrétní skutkovou podstatu a její hodnocení. Naproti tomu u správního uvážení je úvaha orientována na způsob užití právního následku (např. vyslovit zákaz určité činnosti). Zákon tedy poskytuje volný prostor k rozhodování v hranicích, které stanoví. Tento prostor bývá vyjádřen různě, např. alternativními možnostmi rozhodnutí s tím, že je na úvaze správního orgánu, jak s těmito možnostmi naloží, nebo určitou formulací („může, lze“) apod.; s existencí určitého skutkového stavu není jednoznačně spojen jediný právní následek. Úprava může být kombinována právě s použitím neurčitých pojmů, které zpravidla diskreční pravomoc omezují (orgán může žadateli vyhovět, jsou-li proto závažné důvody). V předmětném paragrafu pak odpovídá charakteru popisovaného institutu díkce „...lze udělit azyl...z důvodu hodného zvláštního zřetele“. Nejvyšší správní soud proto uzavírá, že ustanovení § 14 zákona o azylu je kombinací neurčitého právního pojmu a správního uvážení, kdy neurčitým právním pojmem je „případ zvláštního zřetele hodný“ a vlastní rozhodnutí správního orgánu vyjádřené slovy „lze udělit humanitární azyl“ představuje správní uvážení. Samotné správní rozhodnutí podléhá přezkumu soudu pouze v tom směru, zda nevybočilo z mezí a hledisek stanovených zákonem, zda je v souladu s pravidly logického usuzování, a zda premisy takového úsudku byly zjištěny řádným procesním postupem. Za splnění těchto předpokladů není soud oprávněn z těchto skutečností dovozovat jiné nebo přímo opačné závěry. Protože správní orgán řádně zjistil a posoudil jak osobní situaci stěžovatele, tak i stav v jeho zemi, a pokud z nich sám nevyvodil důvody pro udělení humanitárního azylu, když si vyžádal informaci o zdravotním stavu stěžovatele, je takové rozhodnutí plně v jeho pravomoci a soud nezákonnost takového rozhodnutí s ohledem na shora vyslovené neshledává.

Nejvyšší správní soud, ve smyslu námitky podle ust. § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s., shodně se závěrem krajského soudu shledal rozhodnutí žalovaného řádně odůvodněným, jeho závěry jsou logické a jsou odrazem řádně provedeného dokazování. Ze správního spisu

je zcela zřejmé, že správní orgán provedl v řízení úplné dokazování, je z něj zřejmé, z jakých důkazních prostředků správní orgán při svém rozhodování vycházel. Důkazní prostředky byly řádně zhodnoceny a provedené dokazování vyústilo v řádně zjištěný skutkový stav, z něhož správní orgán při svém rozhodování o tom, zda jsou zde důvody pro udělení azylu dle § 12, § 13 odst. 1 a odst. 2 a § 14 vycházel. Správní orgán nemá povinnost, aby sám domýšlel právně relevantní důvody pro udělení azylu žadatelem neuplatněné a posléze k těmto důvodům činil příslušná skutková zjištění. Povinnost zjistit skutečný stav věci dle ustanovení § 32 zákona č. 71/1967 Sb., správní řád, má správní orgán pouze v rozsahu důvodů, které žadatel v průběhu správního řízení uvedl. S tímto vyhodnocením se ztotožnil i Nejvyšší správní soud a v tomto rozsahu tedy nepřisvědčil námitce stěžovatele a rozhodnutí soudu I. stupně shledal bezvadným.

Ze všech shora uvedených důvodů Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji dle ustanovení § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl.

Protože stěžovatel neměl v tomto soudním řízení úspěch, nemá právo na náhradu nákladů řízení (§ 60 odst. 1 s. ř. s.). Žalovanému Ministerstvu vnitra, které bylo v řízení úspěšné, náklady řízení nevznikly, respektive je neúčtovalo, a proto rozhodl soud o nákladech řízení, jak výše uvedeno.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3, § 120 s. ř. s.).

V Brně dne 24. listopadu 2005

JUDr. Václav Novotný
předseda senátu